

ئىران و ستراتىژى نوپى ئەمەرىكا

سمكو يەزدان پەنا

ستراتىژى نوپى جۇرچ دىليو بوش، راپۇرتەكەى بىكەر ھاملتونى راداو ئىرانى تەنگاۋ كىردوۋە، ئەو ستراتىژىيە دەرىخست كە جورج بوش و دەۋلەتەكەى تىدەگەن لە ھەلو مەرجى ئىستاي رۆژھەلاتى ناۋەراست بەگشتى و ئىراق بە تايىبەتى.

رۆلى دەۋلەتى ئىران لەو پەيوەندىيەدا. ئاسايىيە درەنگ يا زوودەبوۋايە ئەمەرىكا و ھاۋپەيمانەكانى تىگەيشتىنايە لە رۆلى خراپ و بەرچاۋى ئىران لە ھەموو كىردوۋە تىرۋىستىيەكانى لەم ناۋچانەدا، ھەرۋەكۈ ئىمە لە مېژە تىگەيشتۈۋىن، جىگاي سەر

سورمان نىيە كە ئىران نەك بە ھۆى دىژەدانى پىتاندىنى يۇرانيوم لىي بىرى، بەلكو بە ھۆى تەۋلىدى تىرۋىزىمى دەۋلەتى و شىۋاندنى ئاسايىشى زۆرىيەى ولاتانى رۆژھەلاتى ناۋەراست، سەيرو سەمەرە نىيە كە ئەمەرىكا ھاۋپەيمانەكانى لە رىگاي نىزامىيەۋە دەردى ئىران چارە سەر بىكەن، ئەو سەيرو سەمەرە دەبىت كە لە پاش تىگەيشتىنى زۆرىيەى دەۋلەتانى بىرلار بەدەستى جىھانى لە خراپە كارىيەكانى رىژىمى ئىران لە دۈيىنى و ئەمروۋ سەيىنىۋا تە كىردەۋە تىرۋىستىيەكانى ئىران و يارمەتى دانى تىرۋىستىيەكانى جىھانى لە رابردوۋ ئىستاي بە دلىيايەۋە لە دوا رۆژىشدا و لىنەدان و تەمى نەكردنى لە رىگاي نىزامىيەۋە.

جۇرچ بوش و كابىنەكەى دەمىكە بە تەماى لىدانى ئىران، دەمىكە دىيانەۋى ھاۋدەنگىان زۆر بىت، ئىستا ئەو زەمىنەيە فەراھەمە، ئەۋەى دۈيىنى رازى بەتەحرىم و ھەرەشەى جىدى لە ئىران نەبوۋ، ئىمرو رازىن و ھاۋپەيمانن لەگەل ئەمەرىكا بۆ ئەو مەبەستە پىرۋە.

ژاك شىراكى سەرۋكى فەرنسا پىشتەر دەيگۈۋت ئىران خەتەرىكى ئەۋتۈ نىيە، ئىمرو دەلى خەتەرىكى جىدىيەۋ دەبى لەو رىيەدا ھاۋكارى ئەمەرىكا بىن.

ئەنگلا مېركل راۋىژكارى ئەلمانىا ھەمان بۆچۈنى ھەيە و سىناتۋى دىموكراتى خۇپالىۋراۋ بۆ سەرۋك كۆمارى دۈارۋى ئەمەرىكا (ھىلارى كلىنتۇن) ىش ھاۋرايە لەگەل بوش سەبارەت بە ئىران.

ئەمەرىكايەكان ھىچ كاتىك نەيانتۋانىۋە ئەۋەندە ھاۋ پەيمان كۆ ۋەكەن بۆ كورتكىدەۋەى دەستدريژىيەكانى ئىران تا سەرەدى لىدانىشيان.

ئىستا ئەۋەى كە گرنگە. تىگەيشتىنى ئەمەرىكا ھاۋپەيمانەكانىيەتى لە يارىيە سىياسىيەكانى كاربەدەستى رىژىمى ئىران، رىبەرانى رىژىمى ئىران ھەستىيان بە جدى بوۋنى ئەمەرىكەكان كىردوۋە، ترسىان لىنىشتۋە ھەر بۆيەش سەفەرى نەھىنى خامەنايى بۆ دەردەۋى ئىران و زەقكىدەۋەى ھىندى قسەى فېلېبازى سىياسى واتە رەفسەنجانى سەرۋكى مەجلىسى تەشخىسى مەسلەھەتى نىزام و گەۋرە پىاۋى مەجلىسى خۇبرەگان وپاشگەز بوۋنەۋەى ئەحمەدى نەژاد لە ھەندىك قسەى خۆى و وتنى ئەۋەى كە ھەرچى رەھبەر بفرموۋى ھەر ئەۋەىيەۋ ئىمەش ئىجراى دەكەين، وا وىدەچى بەرە بەرە بۆ كورت زەمەنىك ئىران پاشگەز بىت لە پلانەكانى، خراپترىن ھالەت بۆ ئەمەرىكا ئەۋەىيە دەرفەت بە دەۋلەتى ئىران بەدەن و فرىۋى پاشگەز بوۋنەۋەىيان لە پىتاندىنى يۇرانيوم بىخۇن، ھەرۋەك چۆن جىھان و خەلكانىكى زۆرى ئىران ھەشت سال فرىۋى رىقۇرمەكەى خاتەمى تىرۋىستىيان خۋارد.

ئىستا دەرفەتلىكى باشە بۆ ئەمەرىكا لە ئىران بدات و ئەو رىژىمە مەترسدارە بۆ جىھان لە ناۋبەرىت، زلھىزانى ئەۋروپايى ھاۋپەيمانى ئەمەرىكان و نەتەۋە ژىردەستەكانى ئىرانىش زۆرىيەيان نامادەگى ھاۋكارى ئەمەرىكايان ھەيە بەتايىبەت نەتەۋەى كوردو ئەحزابى كوردستانى، بە بۆچۈنى ھەندى كەس و لايەن ھىرشى نىزامى ئەمەرىكا خەلكانى نىشتەجىي ئىران زەرەر

مەند دەكا، لە ھەر مەزگىلى ئۆزىدە سەلەتى دەولەتى ئىران بېرسى جا چ كورد بىت چ عەرەب و چ بەلۇجھتد
ھېرشى نىزامى ئەمىرىكا بۆسەر ئىران پەسەند دەكەن و ھاوکارىشيان دەكەن.

مەگەر دەولەتى ئىراقى سەدامى بەدىالوگ لە ناو چوو؟ تا خامەنەبى و ئەحمەدى نەژاد بە دىالوك دەست لە كارە
تېرۆرىستىيەكانىيان ھەلگەرن 28 سەلە رۆژى ئىران بە شىوازی جۇراو جۆر خەلكانى ئىران بە گشتى و كورد بە تايەبەتى
دەچەوسىنەتەو دەكوژىت، داھاتى ئىران دەدرىتە دەستى گروپە تېرۆرىستىيەكانى جىھان و ناوچەكە، مانگانە ملیۆنەھا
دۆلار خەرجى حىزبولا و ھەماس و مەجلىسى ئەعلاى ئىسلامى و سوپای مەھدیەكان دەكات، خەلكانى ئىران لە مێژە
زەرەر مەند بوون، زۆرىنەى خەلک موحتاجى نانى شەو، بىكارى لەوپەرى خۆى دایە، مەگەر دىكتاتورى وھا بە سەھلى لە
ناودەچى! تائەو لایەنەى كە دژى ھېرشى نىزامى ئەمىرىكان ریز لە قسەيان بگىرى، مەگەر رۆژى ئىران بە راپەرىن پەيتا
پەيتاكانى خەلكانى ئىران تەنەت لە جىبى خۆشى جول؟ چ بگات بە رووخانى.

28 سەلە ھەرچەند سەل جارێك بۆ ماوہى چەند رۆژ و بگەر ھەوتووش خەلک رۆژنەتە خىابانەكانى شارەكان و لە دژى
دەولەتى ئىسلامى ئىران راپەرىوون، بەلام ھەموو جارێك رۆژى ئىران كۆمەلەىك بەكرى گىراوى بەناو حىزبولاى لوبنان و
عەرەبى سوورى و فەلەستىنى تىكەلەوى سوپای پاسدارانى خۆى كەردوو و زۆر بىبەزەيانە خەلكانى راپەرىويان داوہتە
بەرگولەى گەرم و خۆنى دەيان كورد و ئىرانىيان رشتوو، ئەگەر زۆر دور نەپۆم ھەر راپەرىنەكەى سەل و چەند مانگ
لەمەو بەر كە لە 13 شار لەسەر شەھىد كەردنى شوانە سىد قادەر (كەمال ئەس فەرەم) پىشمەرگەى پاك روویدا.

ئەمانەو زۆر ھۆكارى تر دەيسەلمىنن وىراى ئەوہى كە ئەوروپايەكان لە پشتگىرى دىكتاتورانى ناوچەكە دەستيان
كىشاوہتەو، بە تايەبەت ئىستا ھەموويان لە دژى دەولەتى ئىران، بەلام بەداخوہ راپەرىن بەدەستى خالى و بەبى
پشتىوانى جىدى نەتەوہكانى ئۆزىدەسەى دەولەتى ئىران زۆر زياتر توشى زەرەرى گىيانى و مالى دەكات تاكو ھېرشى
نىزامى ئەمىرىكا كەش و ھەواى ناوخۆى ئىران و دەولەتى ئىران وەك ئەفغانىستان و ئىراق نىيە بەدوو ھۆكار لە وان جيا
دەبىتەوہ

يەكەم بە دىنبايەوہ دەلیم زۆرىنەى فارسەكان و نازەرىەكان كە خۆيان پىكەينەرى دەولەتى ئىسلامى ئىران ، ئىستا
لەدژى ئەو رۆژىمە خۆنخۆزەى خۆيان، چ بگات بە عەرەب و بەلۇج تركمەن و كوردەكانى ئۆزىدەستەى ئەو رۆژىمە.
دووہم شىواوى بەغدا و خوارووى عىراق و بەشىك لە ئەفغانىستان ئىستا بە ھوى مانى رۆژى ئىرانەوہ، ئىران لە ناو
خاكي خۆيدا لە ناو پادگانە سەربازىەكانى سوپای پاسداراندا تېرۆرىست پەرورەدە دەكا و پاشان بە كەرەستەى تەقىنەوہ
رەوانەى ئىراق و شوپىنەكانى ترى دەكات .

كە ئەو رۆژىمە نەما بەدلىبايەوہ دەستى تېرۆرىست بە رادەيەكى بەرچاو كورت دەبىتەوہ ئاسايش و ئەمنىيەت بە رادەيەكى
بەرچاو روو لە رۆژەلەتى ناوہراست دەكات، جا بۆيە لىدان لە رىگايى نىزامىيەوہ لە دەولەتى خامەنەبى و رەفسەنجانى و
مىسباحى يەزدى و خاتەمى و ئەحمەدى نەژادھتد كۆتايى ھىنەنە بە وان و چالاكىيەكانى سەيد ھەسەن نەسرولا
و موقتەدا سەدر و ھەنىيە .ئىتر من تىناگەم بۆچى ھەندى كەس و لايەن لە دژى ھېرشى نىزامى ئەمىرىكان بۆ سەر ئىران
ئەگەر بەرژەوہنديان لە مانەوہى ئەو رۆژىمەدا نىيە .